

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 23. ANUL XIII.

Telegrafulu esó de dona ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cátra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 21 Mart. (2 Aprilu) 1865.

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litera mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/4 cr. v. a.

Insciintiare de prenumeratiune

„Telegrafulu Român“

pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anulu 1865. Pretulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiu 1 f. 75 xr.; pentru districtes si provinciile Monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele române unitesi preste totu strainatate 3 f.

Abonamente se priimescu si pe jumetate si pe trei patrare de anu.

Cei-ce dorescu a avé acestu diuaru, suntu invitati a tramite abonamentele

fára amanare—câci nu se tiparescu fâr' esemplarele prenumerate — la

Editor'a „Telegrafulu Român“ in Sabiu.

Meditatiuni asupr'a trebei banesci si monastiresci, ce compete partii române din fondurile si monastirile Metropoliei Carlovitiene, carea erá comuna a Româniloru si Serbiloru.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Scimu, ca Mantuitorulu intre celelalte multe invetiaturi dompediesci cá unu mijlocu pentru mostenirea imperatiei ceruriloru a numitu faptele milei celei sufletesci si ale celei trupesci, adaugendu, ca seversindu cine-va astfelu de mila cátra deaprópele seu, aceea i se computa asiá, cá candu o-arú fi seversitu cátra Christosu insusi. Apostolii cá invetiacei credinciosi ai lui Christosu, asemenea indemnara pre crestiniu la seversirea fapteloru milei, si si in privinti'a acest'a au seceratu secerisiu bogatu; pentruca crestiniu, vediendu faptele cele placute lui Domnedieu ale Apostoliloru, se'ntreceau intre sine in aducerea daruriloru de iubire, vendiendu casele si tíerinele sele si pretiurile castigat predandu-le Apostoliloru spre acoperirea lipseloru loru proprie, precum si ale orfaniloru si veduveloru.

Mai departe e cunoscutu din faptele Apostoliloru consemnate de Apostolulu Luc'a, ca Apostolii impartiau aceste daruri de iubire intre seraci si veduve fára privire la natiunalitatea crestineloru, si de-si mai tardiu se aretá nemultiamire intre crestiniu de natiunalitate evreica, crediendu ei, ca veduvele loru cele serace se impartasescu din darurile iubirei mai putínu, decâtu cele de natiunalitate romana: Apostolii sciura delaturá acésta nemultiamire prin o mesura intielépta, facendu a se alege siepte barbati, cari sa se ocupe cu impartirea daruriloru de iubire, ear Apostolii sa remána pe-lánga predicarea cuventulu lui Domnedieu.

Aceste daruri de iubire ale crestineloru celoru d'antáiu si predarea loru subt ingrijirea Apostoliloru, atátu spre a acoperi dintr'ensele trebuintiele loru, cátu si spre a impartasi pre seracii, este si inceputulu acelu ajutore de bani, ce se aduna in dilele nóstre dela crestiniu singulari si dela corporatiunile bisericesci spre acoperirea trebuintieloru bisericesci si spre realisarea cutároru scopuri bisericesci. Contingentele adunate in modulu acest'a la bisericile parochiale, eparchiale, metropolitane si patriarchale forméza o avere bisericésca parochiala, eparchiala, metropolitana si patriarchala, carea apoi se'ntrebuintiéza spre scopulu acel'a, ce se fipsá la colectarea eii.

Monastirile inca suntu urmári faptice ale daruriloru spirituale de iubire, daruite din partea crestineloru spre scopuri bisericesci.

De aici urméza, ca natur'a monastiriloru si a averei bisericesci trebuie sa corespunda acelei fapte crestinesci, din carea au purcesu. Si fiindca natur'a unei astfelu de fapte cre-

stinesci este bisericésca, pentru aceea si monastirile si ori ce avere, alu cárei isvoru suntu faptele milei spirituale (duchovnicesci), suntu bisericesci si vinu a se intrebuintia spre acele scopuri bisericesci, pentru care le au menitu fundatorii loru.

Multe esemple ne arata chiaru, ca intre crestini suntu si astfelu de individi induratori, cari nu numai au contribuitu cu bunavointia la radicarea monastiriloru si bisericeloru si la infintiarea de fundatiuni, ci si insisi au fundatu monastiri, bisericu si fundatiuni singularie pe numele loru proprie, si dupa parerile loru eventuale cu anumite conditiuni séu fára de acelea.

De-si substratulu obiectulu nostru este averea bisericésca, menita spre anumite scopuri bisericesci, si monastirile: totusi pentru dilucidarea unoru impregiurári voiu fi constrinsu ici coela, a atinge in unele si fundatiunile particulare, cari s'au fundatu din partea unoru Archierei si mireni.

Si acum trecu la obiectulu, care este la ordinea dilei. Acest'a cuprinde doue fonduri bisericesci, din cari unulu póta numele de „fondu neatingibilu“, ear celalaltu de „fondu clericalu“. Amendoue suntu fonduri bisericesci. Celu d'antáiu priimi numele de „neatingibilu“, de ore ce scopulu lui la fondare nu se potú aretá mai deaprópe, fiindca, dupa parerea mea, avú menirea de a servi spre scopuri mai inalte bisericesci, cari aru fi impreunate cu spese mai mari.

Adeverulu acest'a se constateza prin acea impregiurare, ca dela anulu 1853 s'au inceputu a se despagubi din fondulu acest'a Episcopii pentru acele emolumente, ce le perdura prin stergerea taxeloru de singelia dela pretii nou denumiti.

Acestu fondu se formá din ereditátiile Archiepiscopiloru si Episcopiloru, si din veniturile sedisvacantieloru Archiepiscopiloru si Episcopiloru.

Celalaltu fondu se numesce „fondu clericalu“, si este menitu pentru sustinerea instituteloru teologice si pentru dotarea professoriloru de Teologia. Originea si-o trage fondulu acest'a din ofertele de buna voia ale Archiepiscopiloru, Episcopiloru, Preotiloru si monastiriloru.

Precum am accentuatu indata la inceputulu cuventulu meu, ca eu asupr'a ori cáru obiectu bisericescu scotu convictiunea mea totdeun'a numai din punctulu de vedere bisericescu, asiá si aici, la enunciarea parerei mele asupr'a fonduriloru acum pomenite, trebuie sa desfasiuru convictiunea mea din punctulu de vedere bisericescu, fiindca si fondurile acestea suntu bisericesci si menite spre scopuri bisericesci, si prin urmare natur'a loru nu-mi permite argumentatiune lumésca, politica ori matematica; pentruca eu sum petrusu de convictiunea aceea, ca natur'a instituteloru bisericesci nu se póte sa nu se vateme si sa nu se maculeze, indata ce va judecá cine-va despre ele dupa norm'a lucruriloru lumesci.

Assertulu acest'a este involvit in natur'a afaceriloru bisericesci; cáci déca Domnedieu si Christosu nu se potú privi cá lucruri lumesci, apoi nici biseric'a nici lucrurile eii nu potú trece de lucruri lumesci, nici potú judecate dupa lucrurile lumesci.

Au dóra noi Români dorindu o metropolia romána coordinata celei serbesci, socotimu pre Domnedieu si pre Iisusu Christosu fiintie lumesci? Au dóra voimu noi sa privimu biseric'a lui Christosu cá unu institutu lumescu si sa ne luámu dreptu cinosura pareri deduse din institutiuni lumesci, candu dorimu infintiarea unei mitropolii române? Au dóra noi voimu sa stricámu unitatea bisericéi nóstre ortodoxe din Austri'a, candu ne-suimu a ajunge o stare normala de administratiune in afaceri bisericesci?

Póte aru veni cui-va sa ne'ntrebe: Ce voiti dar voi Româniloru cu si prin mitropoli'a vóstra?

Unui'a cá acelu'a respundemu totu asiá, cum amu respunsu la tóte lucrurile nóstre de pân' acum pentru reactivarea mitro-

poliei, și adevărat: Noi Românii cu și prin mitropolia vomu să ajungem la pozițiunea de mai înainte a bisericii noastre în monarhia austriacă, la acea pozițiune, ce o-amu avutu în timpurile de mai înainte, ear prin asprimea timpurilor contrarie dela an. 1700 încôce o-amu perdutu. Va să dăca: Noi Românii ortodoksi cu și prin mitropolia vomu să castigăm o administratiune normală corespunzătoare asediamentelor bisericesci pentru afacerile noastre bisericesci; cu alte cuvinte: Noi Românii vomu, că biserica noastră în monarhia austriacă să fie egală îndreptătită cu celelalte biserici creștinesci, și noi, că fi ai aceleia, înaintea maicei noastre comune, a bisericii, înca să fimu egală îndreptătită cu frații nostri coreligionari Serbi, și astfel să castigăm în biserică o pozițiune asigurată.

Din acestea se va cunoște, ce vomu noi Românii a castigă cu și prin mitropolia noastră.

De alta parte aru fi de prisos a desluși prin multe cuvinte, ca noi vomu să pazim sânta unitatea, identicitatea bisericii noastre, unei, sfințe, ecumenice și apostolice din Austria; căci despre această marturisesc și protocolulu sinodului episcopesc, ce s'a tinutu în Augustu 1864 la Carlovitiu, și astfel dar unitatea bisericii rămâne neatinsă prin mitropolia noastră, și bisericii noastre din Austria se dau în locu de un'a administratiune de pânăcum, pentru afacerile ei două administratiuni.

Unitatea bisericii noastre din Austria, după marturia protocolului sinodului din an. 1864, prin unu sinodu comunu al ambelor metropolii va rămâne realitate. Problema acestui sinodu va fi, a pertractă obiecte dogmatice, sacramentale și rituale, a portă grija pentru tinerea în curatenia a asediamentelor bisericesci, și spre scopulu acest'a a se adună din tempu în tempu.

Și tocmai această împregiurare trebuie să ne conduca la deslegarea problemei noastre, deca vomu să remanem consecinți sântului principiu al unității bisericesci, carea în interesulu susținerii se permite două administratiuni într'unu statu politicu.

Remanendu dara unitatea bisericii nevatemata prin înființarea metropoliei noastre, pentruca prin aceea numai se statorescu anumite mesuri pentru o administratiune mai multămitore a afacerilor comune bisericesci și pentru o ajungere mai sigură a scopurilor bisericii: urmăza preafiresce, ca la reactivarea acestei metropolii române, coordonate cu cea serbescă, trebuie să se iee astfel de norme, că prin acelea sântienia unității bisericii să se înainteze, și atâtu unei câtu și celelalte metropolii să se înlesnească ajungerea scopurilor unei și aceleiasi biserici. Acest'a însă numai atunci se pôte cu securitate, deca fie-carea din aceste două metropolii coordonate între sine se voru împartasi din fondurile comune bisericesci, adică din fondulu celu neatingibilu și din fondulu clericalu într'o mesura corespunzătoare trebuințelor lor.

Deca vomu luă în consideratiune punctulu de plecare la introducerea ajutoriului, ce vine a se dá dieceselor mai serace din partea celor mai avute (1786), vomu află, ca și la statorirea acestei cauze bisericesci dreptu cinosura s'a luat notiuca un ei biserici comune, eara nu notiunea unei ori altei naționalități. Astfelu vedem diecesele cele cu preferința române a Timisorei și a Versietului dându ajutoriulu anualu dieceselor curatu serbesci a Budei, Pacratului și Kärstădului, ear din contra Episcopii a Baciului dându ajutoriulu anualu Episcopiei curatu romanesci a Aradului. (Va urmă.)

Dela Senatulul imperialu.

Vienna, 12/24 Martiu.

(Continuare și capetu din nr. premergatoriu.)

În cauză drumului ferat transilvanu de candu cu amendementulu lui Skene, că adevăratu acel'a să se facă pe spesele statului propriu, — d'abia se tinura două ședințe din partea comitetului respectiv, fără că să se fia potutu aduce vreunu concludu meritoriu, decâtu ca se ceră parerea directorului societății drumului ferat de Tiss'a, despre cheltuielile ce s'aru cere pentru clădirea drumului Arad—Belgradu. Se crede însă, ca de-si propunerea știută a lui Skene, după parerea mai multor'a, aveă de scopu cotirea totală a drumului amintitu; totusi acel'a trebuie să se decida înca în sesiunea de fatia a senatului imperialu.

Micsiorarea contribuțiilor personale pentru Transilvania, asiă cum o decise cas'a ablegatilor, se incuviință și de cas'a de susu cu acea deosebire însă, ca corpulu acest'a boierescu reieptă dorința exprimată de către cas'a ablegatilor, că adevăratu regimulu să caute a îndeplini scădiamentulu acest'a prin alte mijloce totu din țiera. În asta cauza dara se aretara boierii nostri cu multu mai liberali decâtu ablegatii cei liberali!

După telegrame ale foii „Herm. Ztg.“ etc. de aici, în ședința din 16/28 Martiu s'a ncheiatu desbaterea generală a-

supr'a referatei comitetului finanțialu. Ministrul Plener și Schmerling respundu la imputările aruncate asupr'a ministeriului. Ministrulu de statu dîse: Se cere în afara o politică tare, și toldeodată se îndemna regimulu a se retine delă ori ce procedere activă. Nimenea nu cugeta la aceea, că să ocrotieze ceva în Ungari'a. Regimulu stă tare pelânga constituțiune, și va cu sinceritate a o duce la o deplinire pretotindenea. Tote pregătirile pentru conchiamarea dietei ungare suntu făcute. Senatulul imperialu redusu va alevă despre activitatea regimului. O viață adevărată constituțională e posibilă numai atunci, deca regimulu și reprezentanții imperiului voru lucră mână în mână. Prudința ne constinge, a lucră câtu se pôte în armonia. Partide, că pe airea, aici în casa nu se afla. O pozițiunea prezintă nu se pôte privi că partidă consolidată cu programu anumitu. De aceea ministrii se credu datorii în conștiința lor, a sacră imperatului și de aci încolo serviciile se se; datorința noastră înca e, a urmă conștiinței; pentru ca și regimulu este unu factoru autonomu alu vieții constituționale.

În ședința din 17/29 Martiu s'au început desbaterea specială asupr'a bugetului de pe anulu 1865. Pozițiunile privitoare la statulu de curte, cancelaria de cabinetu, senatulul imperialu, consiliulu statului și consiliulu ministrilor s'au priimitu după propunerile comitetului de finanție mai totu fără discușiune. Desbaterea generală asupr'a statului ministeriului de externe s'au începutu, și continuându-se apoi în ședința din 18/30 Martiu, ministrulu Mennsdorff dîse: Pertractarea cestiunilor dinafara ceru cea mai mare discretiune, deca nu e că să se treacă pe terenulu faptelor. Imperiulu are lipsa de pace: acest'a prin politică de pânăcum a cabinetului s'a castigat. În privința cestiunei ducatelor observa: Austria va ave ocașiune în 6 Aprilu la Frankfurt, a semnifică terenulu, pe care stă. Prin posesiunea comună a ducatelor Austri'a este în stare, a împedecă o soluțiune pagubitoare pentru sine și a susține dreptele pretensiuni ale confederațiunii germane; speră, ca diplomatiei va succede a aduce cauză la deplinire, fără de a periclită contielegerea cu Prussia, prin carea s'au împedecatu pânăcum amesteculu puterilor straine. Ministeriulu se șiesce a înaintă și interesele economiei naționale. Câtu pentru referințele fatia cu Itali'a, ministrulu trage atențiunea casei asupr'a portării inimicesci, ce se manifestăza necurmatu din partea aceea. În fine se priimesce pozițiunea după propunerea comitetului.

Imputinarea dărei personale

în Transilvania, incuviințată cu orecare modificare după proiectulu regimului atâtu de cas'a deputatilor, câtu și de a magnatilor, a priimitu p. n. sancțiunare în 12/24 Martiu 1865, și astfel a devenitu lege validă pentru imperiulu întregu. Ea este întocmai după proiectulu regimului, publicatu în nr. 7. din 24 Ianuaru (5 Februaru) a. c. alu „Tel. Rom.“ — §§-ii 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 8 au remasu întrutote neschimbati; ear §. 7 s'a modificatu. Pentru marea ei importanța noi comunicăm legea întreaga.

Lege din 24 Martiu 1865,

privitoare la imputinarea contribuțiilor, ce esistu în Transilvania sub numirea de dări personale; validă pentru imperiulu întregu.

Cu consimțimentulu ambelor case ale senatului Meu imperialu află a dispune, precum urmăza:

§ 1. La taxă protecțională contribuțiunea dela 31½ xr. v. a. (18 xr. m. c.) pentru individi barbatesci se reduce la 20 xr. v. a., și cea de 21 xr. noi (12 xr. m. c.) pentru individi femeiesci la 15 xr. v. a.

§ 2. La taxă capului contingentele de 6 fl. 30 xr., 4 fl. 20 xr., 3 fl. 15 xr. și 2 fl. 10 xr. se reducu la 4 fl., 3 fl., 2 fl. și 1 fl. v. a.

Contingentulu de 52½ xr. pentru luntrari (corabieri) și de 1 fl. 5 xr. pentru baiesi, carbonari și aurari se modifica la sumele rotunde de 50 xr. și 1 fl.

§ 3. La taxă cetățienilor, negociatorilor și mesterilor se adăngu la treptele contribuționale de pânăcum de 10 fl. 50 xr., 8 fl. 40 xr., 7 fl. 35 xr. și 6 fl. 30 xr. v. a., dar numai pentru cei mai lipsiti meseri, sfarnari, precupeti și vendiatori prin case contribuționale de 4 fl., 3 fl. și 2 fl. v. a.

Toldeodată se dispune, că aceste contribuții pe venitoriu să nu mai fie diferite după locuri, ci fără deosebire locul de locuința se de castigu alu contributorilor numai după măsură castigului și a averii lor.

§ 4. Contribuțiunea, ce esistă sub numele de taxa augmentală, rămâne neschimbată.

§ 5. Asemenea are a rămâne neschimbată și darea, ce

se dă sub numele dărea opiliunii pentru vitele, ce se mână din Transilvania la pasione în principatele dela Dunare.

§. 6. În fine în urm'a schimbărilor contribuțiunii, ce se cuprind în §§ 2. și 3. dispozițiunea §. 4. alu legi pentru contribuțiunea venitului în Transilvania, după carea în clas-s'a cea d'antâiu a dărei venitului, venitul din acele ocupa-tiuni și meserii, ce cu dărea capului și cetățienescă nu sunt îngreuiate cu summa mai mare decâtu 4 fl., nu vinu sub acé-sta contribuțiune, se schimba într'acolo, ca numai acei întreprinditori de meserii vinu a se scuti de dărea venitului de class'a antâia, cari că atari nu suntu taxati cu dare perso-nala mai mare decâtu de 3 f. v. a.

§. 7. Dispozițiunile de fatia au valóre numai pentru anii administrativi 1865 și 1866.

§. 8. Ministrulu de finanție este însărcinatu cu esecuta-rea legi de fatia.

Vienn'a în 24 Martiu 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Arhiducele Rainer m. p.

de Plener m. p.

La p. n. dispozițiune:

Baronu de Ransonnet m. p.

Chiamâmu atențiunea tuturor cetitorilor nostri asupr'a acestei legi favoritoare pentru țier'a noastră, și i rogâmu, că și pâna candu se va publică legea pe calea sea, sa aduca la cunoșcintia câtu mai amplă cuprinsulu ei. Cu deosebire rogâmu pre p. t. preotii, învetiatorii și notarii comunali, că pre unii ce stau în legatura nemijlocita cu poporul, sa-i aduca la cunoșcintia câtu mai limpede legea acésta, și sa priveghieze a se face partasi de favórea ei în mesur'a aceea, în carea gratiosulu monarchu și luminatulu Lui regimu au voitu a usiurá sórtea locuitorilor acestei țieri.

Brasiovu, 10/22 Martiu. Românii de aici înaintara la In. Guberniu următoarele gravamine: 1. Lips'a unei legi comunale, căci aici se facu abusuri mari și se întregescu am-ploiatii ei pre ei; 2. ca o clică de ómeni ocupa tóte posturile cu sodali de ai lor; 3. ca acésta clică nu cauta interesele comunei, ci ale sele; 4. ca dispune după placu cu averea comunei, fără a avé vre-o controlă, și amplotiții suntu un'a cu comitetulu, și 5. ca Românii nu suntu reprezentati mai de locu în comitetulu cetății. Apoi mai aretara, și resp. cerura:

a) Ca comun'a Brasiovului are unu venitu anualu de 200,000 f., o comisiune sa cerceteze, pe ce se cheltuiescu, căci chiaru membrii comunității nu știu, ce se face cu ei.

b) Afara de importulu de 25 xr. pe vadr'a austriaca, au introdusu taxe pe beuturi per 1 f. 50 xr. de vadr'a dela 1857—1860. Dela an. 1860. se arendéza dreptulu de carcimaritu — nu scimu cu ce concessiune — Ia o suma ce suie la 60,000 f.

c) Lemnaritulu liberu dela 1854. încóce l'a opritu cu totulu, și seracii platescu de „erosnia“ 5 xr!! încátu au moritu din ei de frigu. Astfelu și dreptulu pasiunitului se esarendéza în folosulu cassei alodiale.

d) Polit'a e sub tóta critic'a. Stradele și canalele — su pline de gunoiu, casele, pivnițele și curțile locuitorilor din Scheiu suntu innecate. Fântâni nu suntu în totu loculu; óme-nii beau din gropi.

e) De-si suntu Români 9000, ear Sasi numai 8000 su-flete, totusi scótele comunale ale acestor'a tragu venitu 6080 f., ear cele reale 2000 f., pecandu subvențiunea ce dedeau Românilor în summa de 1466 f. 20 xr., a încetatu dela an. 1862.

f) Se dice, ca s'aru impartí 6000 f. la seraci, și noi nu scimu sa se impartiescã vr'unu sermanu românú din o mul-time cari umbla pe strade.

g) Iluminarea orasiului pâna acum constă numai 2400 f. acum cu gasu costa 14,000 pe anu și în 75 ani câte 500 stângenii de lemne, din care cauza se scumpescu lemnele spre daun'a locuitorilor, apoi s'a stricatu și trotoarul, care a costatu sute de mii de fiorini.

h) O comisiune a trasu 13,000 f. pentru mesurarea pa-mentului; operatulu ei, ne fiindu bunu s'a cassatu, va sa dica, de geab'a.

i) Cas'a lui Zetal, care aduce 3% e cumperata cu 45,000 f. și comun'a platesce 6% numai că sa nu dea Românilor subvențiunea la scóte. (?)

k) Oratorulu si-a maritu salariulu dela 700 la 1,000 f., Perceptorulu dela 700 la 900 f., Vice-Capitanulu dela 600 la 700 f. Acésta a fostu depusu în anii trecuti pentru erori disciplinare, și totusi funcțiuneza.

l) De jugeru se platesce 16 xr., apoi pedepsele preva-ricatiunilor de câmpu nu scimu ce se facu, căci numai 7 pazitori se platescu.

m) Clic'a numita a datu Dlui Schnell din pamentulu co-munei 15 holde commassate vrednice 3000 f. și a priimitu schimbu 15 holde risipite, care nu facu mai multu decâtu 600

f. (Acestea că sa le dee Parochiloru dela sf. Nicolae, ear la ceialti nimic'a, de si altfelu suna hotarirea universitatei.)

n) Totu locuitoriulu platesce 1 f. 20 xr. „Strassenbau“, de si n'are pamenturi, case etc.

o) Domus publica din strad'a spitalului (și alte realități) s'au datu bisericeii evangelice.

p) Hartile comunale pâna în anul 1864 nu s'a tiparitu în calea licitațiunii, ci privatimu.

q) Fondulu Motola petru fete serace fără deosebire de naționalitate, și altele nu scimu mai vieza. Tóte aceste s'a cerutu ca prin o comisiune mixta sa se indure In. Gubernu a le lamuri. Petitiunea e subscrisa de 37 reprezentanti și ad-manuata prin 2 deputati Esc. Sele Gubernatorulu la 3/15 Ianua-riu. Acésta a și ajunsu la acelu rezultat, că la 24 Februaru a provocatu In. Gubernu că sa si dee Dloru sêma asupr'a to-turorulu celor de susu.

Deasupr'a cetății lui Gelou, 9 Martiu 1865. Déca din mai multe părți se audu vaiete despre decadiut'a stare a scóloru poporale, nu e totdeun'a și numai vin'a po-poporulu, ci și a preotimei și inteligintiei lui; căci „dela capu se impute pescele“, eara poporul e că lutulu în mânilé o-lariului, lu poti întrebuintia cum voiesci, și cu deosebire spre lucruri bune, numai conducatori de încredere sa nu-i lip-sescă, de seracia nici ca-i pasa; panace ajunge tînt'a ce i o-au aretatu conducatori de încredere.

Asemenea esemple avemu noi în d. Nicolau Popu, Judele procesulu Gelou, care cu totu zelulu îmbrățisindu cau-s'a desvóltării spirituale și materiale a poporimei din și de sub muntii acésti cercu a facutu că în Marisielu, o comuna, care cu ocașiunea revoluțiunii au remasu la sapa de lemn, care de altmintrea e imprasciata pe teritoriul de unu milu □ în vârful muntelui pe locu fôrte nefructiferu, sa se edifice scó-l'a din materialu solidu, ce aru poté fi modelu ori căru satu dela tiéra, înduplecandu poporul acelei comune, că din capitalulu de 3000 f. m. e. ai împrumutulu de statu dimpreuna cu dreptulu regalulu alu crasmaritalui de 3 luni, sa formeze fondu pentru léf'a învetiatióresca pentru totdeun'a.

Asemenea în Somesiulu caldu Somesiulu rece, și Lon'a sasescă, parochii de la 5-60, nre: s'au edificatu scóle de pétra câte cu 3-4 odai.—Eară în Muntele rece, Dongo, și Lapiste, comune fôrte mici, scóle frumóse de lemn, mijlocindu a se dotá după împregiorări cu lefi statornice, în modulu celei din Marisielu, mai adăugendu și alte emolumente.

Comunele, ce au a-si edifice scóla, face a fi sculte dela lu-crulu drumurilor comitatense, că cu atát'a mai tare sa stee de scóla, eara de pe la possessori le castiga lemne în daru etc. etc.

Se informéza despre cultur'a și diligintia învetiatoriloru, despre umblarea prunciloru la scóla, trage la respundere pre parintii lenesi și neascultatori, — în urma îngrijesce, că în-vetiatori sa-si priimescă léf'a regulatu și fără scadere.

Mai departe D. Jude Popu esoperandu dela Inclitulu Co-mitatu concentrarea poteriloru lucrátore dela 4 comune mun-tene, au taiatu cu acelea pe cóst'a muntelui o linia de drumu oblu pe distantiã cam de 5 mile de locu, lasandu suisurile și pogorisiele cele fôrte mari și periculóse vietiei vitelor și ómeniloru la alta parte; acum după lucrú de 3 ani, povar'a, care mainainte se transportá cu 4-6 vite în 2-3 zile, se poté face cu 2 vite înjun'a di, și déca vomu calculá, ca 400 de familii mun-tene facendu numai 12 caletorii pe anu la tiéra, și perdiendu în fia-care calatoriã cu 2 zile mai multa, decâtu după ce s'a regulatu comunicatiunea, socotindu fiacare di câte 50 xr., noi muntenii avemu unu castigu de 2400 f. v. a. pe anu.

Asemenea, și alte mai multe lucruri sa întreprindu de cá-tra zelosulu și neobositulu nostru Jude D. Popp, cărui'a totu cerculu, ear cu deosebire muntenii i suntemu datori cu cea mai mare multiamita, și cu o suvenire preabuna, carea se va straplentá la urmatorii nostri preste seculi. — Amu întielesu ca D. Jude lângă scóla din Marisielu voiesce edificarea unui dormitoriú pentru prunci de câte 2—3 óre departati dela scóla. Domnedieu sa-lu tina inca în mijloculu nostru, că cele ce le-au inceputu, pentru prosperitatea poporulu, sa le póta și sa-varsí! Cu acésta nu amu voitu a glorificá faptele nimerui, ci déca astfelu de lucruri folositoare se potu face și pe unde miseria e în tóta poterea ei, ce nu s'aru poté face acolo, unde poporul are tóte, seu baremu mai bune mijlóce de traiulu vietiei?! Asiá dar, inca odata, numai conducatori! P. F.

Varietati și noutati de di.

(Justificare.) Unu corespundinte alu „Amiculu Scólei“ fasciór'a 1. pagin'a 25 se mica, ca Redactiunea „T. R.“ prin postscriptulu la o corespundintia dte Sighisiór'a (Nr. 5. alu T. R. din a. e.) aru fi voitu sa impute învetiatoriloru din tracturile Sabiului, ca n'au tinutu conferintie de preste anu, la care se obligasera în conferintia oficiosa din vér'a trecuta. Deci dupace, mai tardiu după scrierea acelu epilogu amu auditu, și după ce acum d. coresp. ne spune în publicu, ca tinerea acestorú conferintie voluntarie de preste

anu s'a opritu in urm'a unui ordinu mai inaltu, priademu cu placere ocaziunea a re trage imputarea noastră din nr. 5. de pe on. invetiatori ai ambelor tracturi protopopesci sabiane.—

Fondulu pentru ajutorirea scriitorilor (autorilor) magiari la capetulu anului 1864. ajunsese summa de 102,358 f. —

(Focu.) Din Covasna in 11/23 Martiu ni se scrie, ca Joi dimineți a au inceputu acolo unu ventu infuriatu, care dirimá porti si stobóre (palanuri) aruncá coperisiurile de pe case etc.;— locuitorii cei mai sermani, atátu románi cátu si magiari, cari se aflau adepostiti numai in cascioare de lemnu séu de pamentu cu paie acoperite, tremurau de frica acestui ventu si 'n adeveru s'au implinitu proverbiulu, ca „de ce-ti e frica, nu te trece“, cáci pela 2¹/₂ óre dupa ameadu s'a ivitu focu din siura a unui secuiu; unii dicu ca din pip'a acestuia, altii ca din lemnusie, cu cari s'aru fi jucat unu copilu in siura, si se 'nceise cu astfelu de iutiela, incátu in 1/2 óra au fostu cuprinse de focu 60 cladiri. Nenorociti ómeni, ne mai sciindu, ce sa faca de frica si de spaima, vedendu-se deodata incungiuirati de tóte pártile de focu, si ne mai dandu-le cátu de putinu tempu cá sa-si iee copilasii in bratie, cu deosebire femeile románe, care se aflau numai singure a casa — ne mai gandindu la cele remase si 'n curte, ba cei mai multi erau in dubiu de a scapá si asiá; fiindca, foculu aruncatu de ventu le aprindeá vestmintele pe densii si asiá n'aveau alte de facutu decátu a-si há refugiulu la câmpu si de acolo priviau cu vaiete si jale cum se mistuiau in focu casele si celelalte bunuri remase, si asiá cei mai multi au remasu goli de imbracaminte, lipsit ide nutremente, fára vite si in fine cu nimic'a.—Biserica noastră, cas'a parochiala si scól'a incungiuir atede focu nu mai credeá nimenca ca sa mai scape, nu erá nici unu crestinu de religionea noastră cá sa ajute; fiinduca toti erau dusi la vite in principate, ei numai preotulu Nic. Comsi'a si invetiatorulu T. Gridu aperau foculu, carandu apa candu in podulu scólei si alu casei parochiale, candu in turnulu bisericeii; — dar pelánga tóta silinti'a loru totusi nu poteau face multe, „deca— dupa cuvintele referintelui— „Ddiu nu faceá minune, dupa-cum a facutu cu cei trei coconi in captoriulu celu cu focu“, — si asiá au remasu nevatemate. — In 5 óre s'au mistuitu in focu 60 cladiri, adeca case si siuri pána in temelie, — si daun'a facuta, dupa cum au pretiuitu deregataria locala, urca la 5925 f. v. a.

Tipografi'a englesá au ajunsu culmea perfectiunei de astadi; „Daily Telegraph“ aduce la cunoscinti'a cetitoriloru sei, ca dupacum insciintiase mai nainte cu câteva luni, elú prin perfectiunarea masineloru sele este in stare a tipari pe óra cáte 80,000 esemplare.

Principatele románe unite.

Esundările cele infricosiate, ce leau casianatu mai tóte riurile tierei, impedeá tóta comunicatiunea, si diuariulu celu din urma, ce priimiramu, este „Reform'a“ din 10/22 Martiu. E tristu, ca administratiunile capitalei au ingrijitu atát'a de reu pentru prevenirea reului, ba chiaru si pentru adapostirea inundatiloru, incátu Germanii si Rusii au trebuitu sa sara intru ajutoriu nenorocitororu. Nemtii din Bucuresci au formatu unu comitetu cu cetatiénulu Bossel, bancherulu Baumgartner si Parochulu luteranu Neumeister in frunte, care a luat voia dela ministeriu, spre a aduná oferte de buna voia pentru cei nenorociti fára deosebire de confessiune si natiunalitate. Cu dreptu cuventu intréba „Trompet'a Carpatiloru“ pre P. S. Mitropolitulu, ca n'a fostu miscatu nici atát'a de miseri'a turmei sele, precum a fostu miscatu acelu pastoru strainu de miseri'a unei turme straine? Noi inca ni-amu aretatu intristarea, ca nici in list'a deschisa de nobilulu patriotu Cont. Scarlatu Rosetti n'amú aflatu numele P. S. Sele; dar ce vomu dice astadi, candu citiumu, ca Eminent'a Sea — adevératu lucus a non lucendo! — nu s'au induratu a dá unoru seraci 1 stánjinu de lemne, — Em. Sea, care trage spre scopuri filantropice 200,000 lei pe anu! —

Dupa nenorocire acum va sa chiamo regimulu pre ingenieerulu cladiriloru de apa Hartley, spre a elaborá unu planu pentru assecurarea de potópe in venitoriu.

Prospectu politicu.

Mai in tóte staturile mari europene: Engliter'a, Fran-Austri'a, Prussi'a si Itali'a suntu adunate camerele.

Parlamentulu englesescu avú de curendu o desbatere asupr'a Incuriloru din Poloni'a; betránulu Palmerston, sinceru precum e cáte odata, rogá pre vorbitorii cei infocati pentru caus'a polona, a nu mai face ilusiuni sirmaniloru Poloni, si a nu-i mai interitá prin promissiuni góle, cáror'a nu póte sa le asocioze si fapt'a.

Cátu de 'ncurcate suntu referintiele intre Austri'a si Prussi'a, se vede intre altele si de acolo, ca „Gazet'a de Coloni'a“ sfatuiesce pre Austri'a de nou a priimi despagubire prin unu petecu din Silesi'a prussésca si o summa de bani, ear participarea eii in afacerea ducateloru dela Elb'a pentru pretiulu acest'a sa o lase cu totul din mána.— Conflictulu dinlantru intre ministeriu si camera duréza necomplanatu, si de siguru regimulu numai de frica opiniunei publice nu desfiintiéza o camera, cu carea nu póte simpatisá nici decátu.

In camer'a francesá s'au inceputu desbaterea asupr'a proiectulu de adresa. Conceptulu, precum se scie, este facutu de Granier din Cassacnac; elu urméza cuventulu de tronu din punctu in punctu, si incheia asiá: Stati, Sire, pe cararea acest'a a progressulu intieleptu inlantru, a resolutetiei placabile inafara. Acésta politica assecuréza influinti'a Franciei in lume, si consolidéza devotiunea eii pentru per-

son'a si dinasti'a Vóstra. Continuati, precandu sustineti autoritatea potestáti statulu cu mána tare, a documentá prin dezvoltarea mai departe a libertátiloru nóstre, ca nu este unu bunu realisabilu, care constitutiunea regimulu imperatescu sa nu-lu póta darui tierei. —

Imperatulu este cam morbosu; se vorbesce, ca va face o calatoria cu fiulu seu prin imperiu, pentru de a-lu introduce pre acest'a in referintiele cele mari ale guvernárei. —

Pelánga politica Franci'a continua a se ocupá cu o mare cestiune de economia natiunala: adica cu espositiunea universalá, ce se pregatesce in Parisu pentru anulu 1867, si pentru carea acum se cauta loculu potrivit.

In Itali'a inaintéza cu 'ncetulu reformele proiectate de regimu si 'ncuviintiate de camera. Partid'a de actiune este nerabdátore pentru acésta inaintare tardia a consolidárei tierei; regimulu insa si preste totu partidele mai moderate o spunu mai multu séu mai putinu pe fatia, ca pelánga starea cea de totu rea a finantieloru statulu de vre-o intreprindere mai mare natiunala de astadata nu póte fi vórb'a. Dintr'alte tier'a e neliniscita prin o epistola a lui Mazzini, care dice, ca esista unu adausu secretu la conventiunea din 15 Septembrie 1864, prin care regimulu italianu se obléga a 'mpedeá pentru ori ce pretiu intreprinderile revolutiuniloru asupr'a Veneti'a, ear la casu candu prin impregiuirári neprevédute Veneti'a séu Rom'a aru veni in posesiunea Italiei, acést'a sa céda Franciei o parte a teritoriulu seu. „Candu aru esista astfelu de protocolé secrete la regimulu englesescu, dice Mazzini, natiunea acést'a aru dá pre ministrii sei in judecata de proditiune, si subscriitoriloru lui li-arú aretá loculu de perdiare. Eu, contrariu alu pedepsei de mórte, vedu numai unu respunsu demnu de Itali'a: a spune adica imperatulu strainu (Napoleonu): „Sire, Ve 'nsielati; Veneti'a va fi a noastră, eara Voi nu veti capetá Piemontulu.“

In Greci'a merge totu reu. Populatiunea din Atin'a este interitata prin partid'a revolutiunaria, si milit'a sre comanda a stá gat'a la tóte. Se vede, ca nu esista suveranu, care sa gacésca Greciloru voi'a si nevoi'a. Mai ne vine 'ntrebá: ca óre n'aru fi bine, sa-si tocmésca Grecii regii numai pe cáte unu anu? —

Nr. 9—2

Concursu.

Devenindu vacantu postululu invetiatorescu de class'a a II. din Opidulu Presmiru, se cere unu invetiatoru cu salariu de 126 f. v. a. din cass'a alodiala, 40 xr. v. a. dela totu scolarulu, cuartiru, si 4 galete bucate.

Pentru acestu postu se deschide concursu pána la 15 Martiu a. c. st. v.— Doritorii de a-lu ocupá au de a-si tramite la subscrisulu petitiunea timbrata cu 50. cr. v. a. si documentele urmatóre:

- Atestatu despre studiele absolvate si cunoscinti'a cantáriloru bisercesci,
- Atestatu despre portarea morala, si
- Atestatu de botezu, ca este greco-resaritenú.

Brasiovu in 26 Februaru 1865.

Inspectorulu scol: District in Tractulu Protopopiatulu alu II alu Brasiovulu. Ioann Petricu, Protopopu.

Nr. 10—1 Publicare de licitatiune:

In ⁸/₂₀ Aprile 1865, nainte de amédi la 10 óre se va tiné in zidirea scolara a parochiei gr. or. din suburbiulu iosefinu din Sabiiu licitatiunea publica minuendo asupr'a mai multoru reparature la biserica, cas'a parochiala si cas'a scolara de acolo. Tóte reparaturele, ce se licitéza impreune, suntu preliminará cu 1167 fl. 49 xr.; vadiu vine a se depune in bani gat'a ori in chartii de statu nainte de licitatiune 59 fl. v. a.

Actele respective se potu luá la cunoscinti'a in bolt'a d. Antoniu Bechnitiu in piati'a mica.

Sabiiu in ¹⁶/₂₈ Martiu 1865.

Dela representanti'a bisericeii gr. or. din suburbiulu iosefinu.

Aviso.

Intielegendu dintr'o epistola a tatalui meu, ca dupa departarea mea din loculu nascerei, in comitatulu Zarandu, unii inimici ai mei, cari nepotendu-mi altcumu fi periculosi,—respandira faim'a, ca fiindu eu in Baiti'a, asiú fi pradatu pre unulu óre cine de acolo, de 500 fl. séu chiaru galbeni, cu cari bani apoi asiú fi fugitu in Principatele Danubiane,—si eruendu-me politicesce, nu asiú fi de aflatu.—

Asiá dara, atátu spre sciintia si cunoscinti'a acelui, care dice a me fi cercatu in Baiti'a, cátu si spre a acelor'a, cari aru avé ori si ce afacere cu mine,—amu onóre a-i incunoscintiá, ca nu sumu fugitu in Principate;—ci me aflu in Aciu'a comitatulu Zarandulu cá Diurnistu la inclitulu Judetiu cercuale.—

Aciu'a, 15 Martiu 1865.

Constantinu Groza Colini,
Diurnistu.

CORESPUNDINTIA. I. L. C. Nu se póte priimi, panacandu nu vomu scí numele M. D. B. B., B. Salutare si multiamita.

Burs'a din Vienn'a	20 Martiu (1 Apr.) 1865.
Metalicele 5%	71 05
Imprumutulu nat. 5%	77 10
Actiile de banca	794
Actiile de creditu	182 80
Argentulu	108 50
Galbinulu	5 23